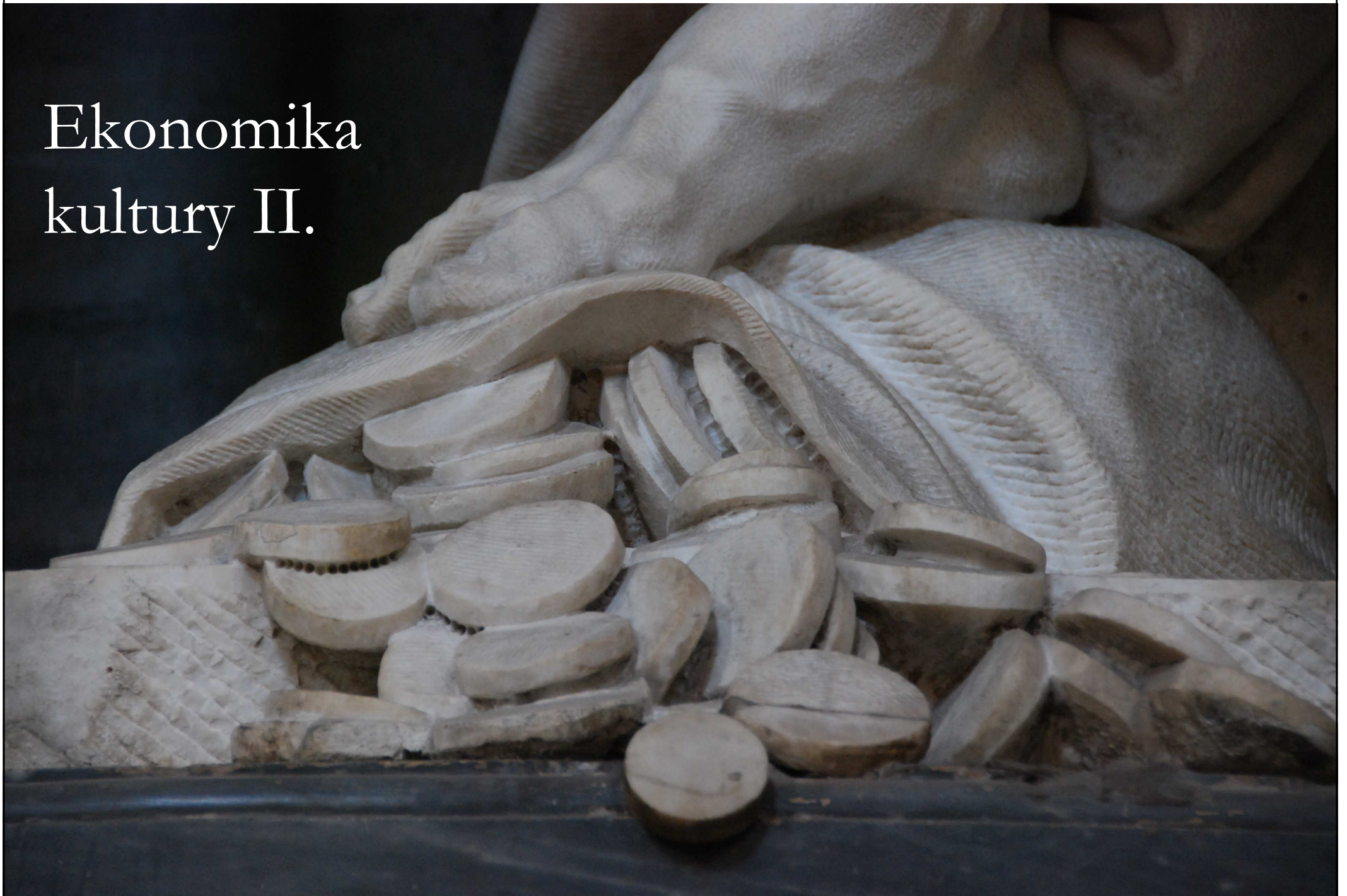

Ekonomika
kultury II.

Témata:

- Financování kultury
  - Tvorba cen v oblasti kultury
  - Trh práce v oblasti kultury
  - Kulturní politika - objasnění a vymezení pojmu.
  - Hlavní současné funkce a modely státu ve vztahu ke kultuře v evropských zemích.
-

1. Financování kultury

- Veřejné rozpočty j17
  - Státní fondy
  - Loterie
  - Podpora ze zahraničí – EU, Norské fondy,...

  - Nadace – Open Society Fund, Ora et Labora, j26...
  - Daňové úlevy
  - Dárcovství, sponzoring

  - Vlastní výnosy
-

Snímek 3

---

j17

noha, 8/30/2008

j26

U nás nadace a nadační fondy do umění a kultury 21.5 mil. Kč v r. 2002

noha, 9/3/2008

Veřejné rozpočty

Table 1: Direct Public Expenditures on Arts and Museums, Selected Countries

	Per capita public arts spending	Public arts spending as % of GDP	Public arts spending as % of total public spending
Finland	£59.2	0.47%	2.10%
Germany	£56.5	0.36%	1.79%
France	£37.8	0.26%	1.31%
Sweden	£37.5	0.29%	1.02%
Netherlands	£30.3	0.21%	1.47%
Canada	£29.9	0.21%	0.93%
UK	£16.6	0.14%	0.65%
Australia	£16.4	0.14%	0.82%
Ireland	£5.6	0.07%	0.43%
US	£3.8	0.02%	0.13%

Source: Arts Council of England, Policy Research and Planning Department, Research Report Number 13, *International Data on Public Spending on the Arts in Eleven Countries*, March 1998

Snímek 4

---

j18

V Irsku jde 90% veřejné podpory z centrální vlády, v Německu jen 10%, zbytek leží na zemích a obcích

noha, 8/30/2008

Veřejné rozpočty

- MK ČR – profesionální i neprofesionální aktivity
- Kraje a obce
- Celkem z veřejných rozpočtů 0,66% HDP j22

Snímek 5

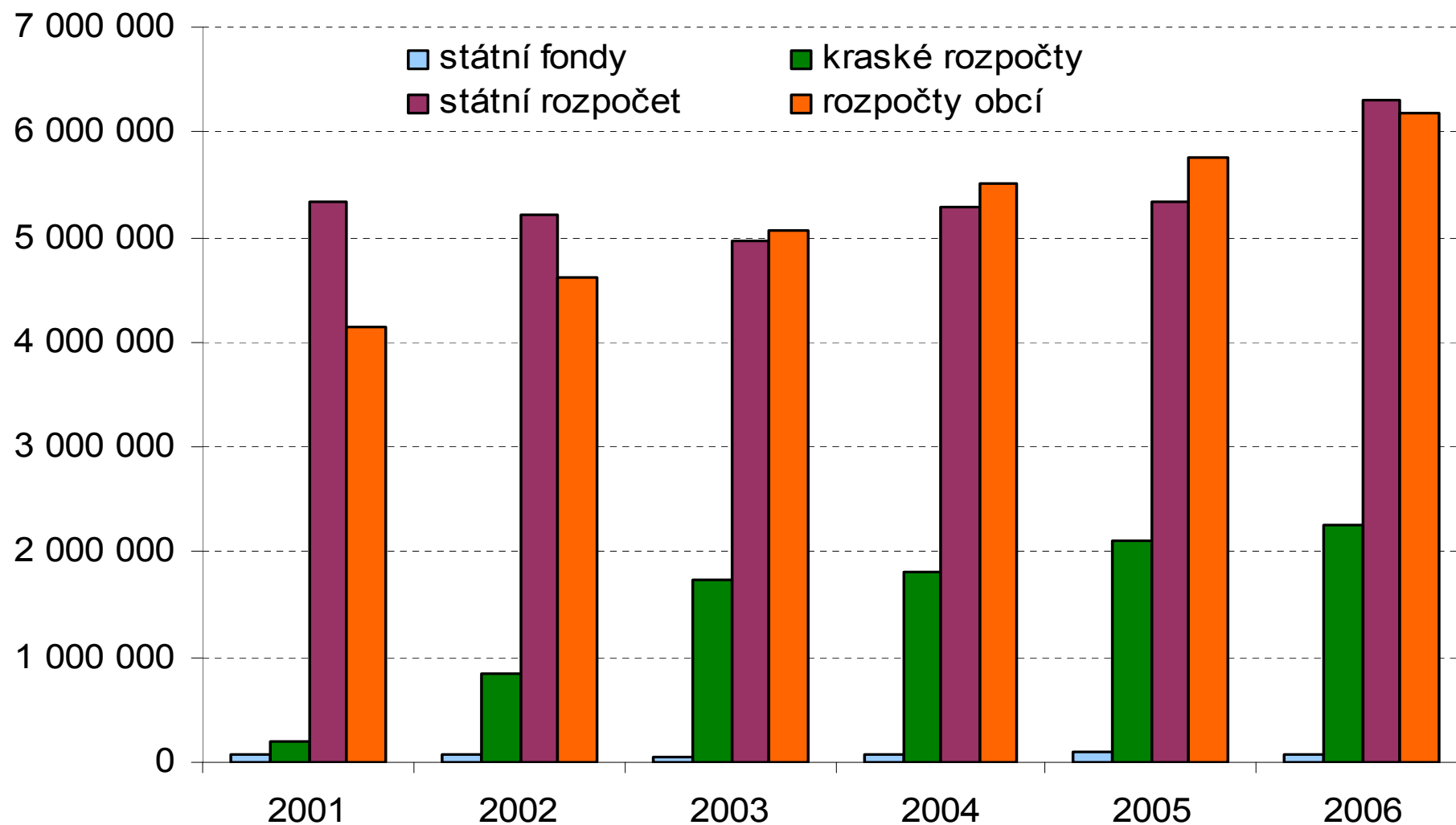
j22

V EU se výdaje na kulturu pohybují kolem 0,7% HDP, jsme tedy na evropské úrovni.

noha, 9/3/2008

Vývoj finančních prostředků poskytnutých na oblast kultury z veřejných rozpočtů (v tis. Kč)

Státní fondy

- Státní fond kultury ČR j23
- Státní fond ČR pro podporu a rozvoj české kinematografie j24

Snímek 7

---

j23

Živoří, nemá mimorozpočtové příjmy, jen příjmy z pronájmu domu "U černé Matky Boží" a dům u Hybernů, které ale odvádí do státního rozpočtu a příjmy z Národního domu zase daní. Dalším příjmem je 50% z příjmu z pronájmu kulturních památek, dále majetková autorská práva, která propadla státu, tzv. odúmrť.

Poprvé rozdělával peníze až po deseti letech své existence v r. 2002, kdy na kulturu poskytl 5,45 milionu Kč. v letech 2005-5 to bylo kolem 10.000.000 Kč.
noha, 9/3/2008

j24

Dva základní zdroje příjmů - příjem z obchodního využití filmů, k nimž Fond vykonává právo výrobce (filmy z Filmových studií Gottwaldov, Barandov mezi roky 1965-90)

Druhým příjmem je 1 Kč z každé vstupenky prodané do kina, který nebyl od roku 1992 valorizován.

Další příjmy - výtěžky z podpořených projektů (Kolja), příjmy z pronájmu, úroky atd.

Spor o novelu v roce 2006 - Provozovatelé audiovizuálních představení 2% z prodeje vstupenek, filmoví distributoři 3% z hrubých příjmů, z prodeje a půjčování av děl a provozovatelé televizního vysílání 3% z příjmu z vysílání televizní reklamy. O přerozdělování měla rozhodovat 15 členná Rada.

noha, 9/3/2008

Loterie

- U nás neúspěch - Česká Lotynka a Eurolotto
  - V zahraničí však tento model funguje
    - The Heritage Lottery Fund v UK přerozděluje část peněz z výnosu National Lottery for Good Causes (ročně cca £ 290 mil.)
    - V Itálii část prostředků ze hry Lotto je přerozdělována prostřednictvím Ministerstva pro kulturní dědictví (ročně cca 150 mil. €)
-

Podpora ze zahraničí

- Program Culture (EU)
  - Program MEDIA (EU)
  - Tzv. Norské fondy – finanční mechanismus EHP/Norska
-

Daňové úlevy

- Daňové úlevy jsou „náročným kvádrem“ politiky v USA od poč. 20. stol. j20
- V ČR – přímá podpora
  - Daňová úleva u daně z příjmu
  - Osvobození od daně z nemovitosti
  - Osvobození od DPH, pokud obrat kulturní instituce z příjmů z hospodářské činnosti nepřesáhnou stanovenou částku
  - Osvobození od daně dědické a darovací
- V ČR – nepřímá podpora
  - Úlevy dárcům j21

Snímek 10

---

j20 Odpočet od daně z příjmů, korporátní daně z příjmů a daně z kapitálových zisků. - Od r.1917

14 mld OSD v roce 2004 na umění a kulturu, cca 48 USD na hlavu, 0,1 HDP

u nás je to 0,15 HDP - jde ze státního ze státního rozpočtu, tj. 450 Kč na hlavu, cca 29 USD

Váhodnější než vládní výdaje.

noha, 9/3/2008

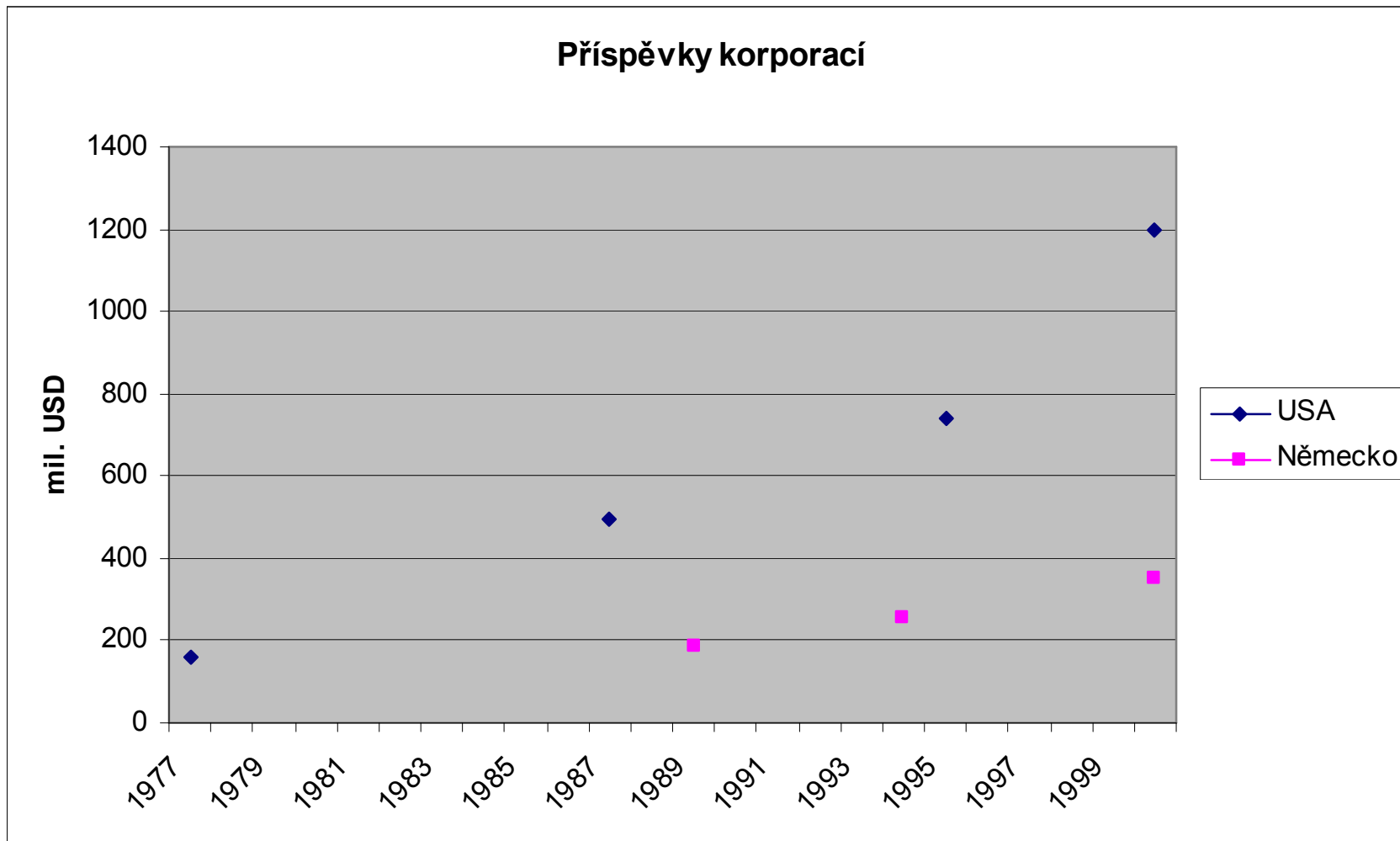
j21 právnická osoba si může odečíst dar poskytnutý obcím a právnickým osobám k financování kultury max ve výši 5% základu daně z příjmů, pokud úhrnná hodnota daru činí alespoň 2000 Kč, fyzická osoba pak 10% ze základu daně, pokud hodnota daru přesahuje 2% ze základu daně nebo činí alespoň 1000 Kč.

noha, 9/3/2008

j25 U nás výdaje nadací a nadačních fondů na kulturu 21.5 milionů korun

noha, 9/3/2008

Dárcovství korporací

Snímek 11

---

j15

v USA OD VLÁDY NA VÝDAJE UMĚLECKÝCH INSTITUCÍ 15-25%, v Německu 75%

V celkovém rozpočtu institucí činí dary korporací jen 3-5%, ale tyto peníze jdou hlavně na inovace, zvyšování atraktivity, jsou to peníze k volnému použití, "rychlé", podpora významné firmy může mít multiplikační efekt.

Sponzorování zvláštních výstav a zvláštních událostí.

Ekonomické vysvětlení dárcovství je trojí:

-neoklasický model - společnost dává peníze za účelem zvýšení zisku, zlepšuje si pověst u veřejnosti, dává najevo svou pozici na trhu. Důležité jsou také nepřímé zisky rozvoj zaměstnanců a dobré vztahy s místní komunitou.

etický model - zdůrazňuje společenskou odpovědnost - morální závazek firmy podporovat své okolí.

Dnes velmi obvyklá iluze o existenci tzv. odpovědnosti korporací či jiných společenských jednotek, neboť si správně uvědomuje, že odpovědnost je vlastnost spojená s lidskou individualitou a nelze hovořit o odpovědnosti v souvislosti jiné než osobní. Oproti tomu práva či povinnosti už mohou být spojovány i s korporacemi a proto je možné hovořit o právech a povinnostech korporací.

Rozhodují vždy konkrétní lidé ve vedení dle vlastních preferencí.

Politický model - vykládá sponzorství jako způsob, jak vytvořit a zachovat moc a autonomii vzhledem k jiným veřejně kontrolovaným skupinám a či jiným korporacím. Stranovuje dárcovský standard v oblasti korporací, má v sobě prvek donucení. Vzor je napodobován.

noha, 8/28/2008

Snímek 12

---

regnum1

Relativní rozdělení darů

Chutě se mění

Dary na náboženské účely rostou každoročně, protože se však celkový objem darů zvyšuje, jejich relativní podíl na celkovém objemu klesá.

Významně rostou odkazy nadacím

Položit otázku, proč lidé dávají?

(pocit užitečnosti, radost z dávání, naplnění společných cílů, osobní uspokojení, snaha vyřešit problém)

Dávání je radost. Lidé to dělají proto, že jim to dává dobrý pocit, společenskou vážnost nebo jim to ulehčuje svědomí (nějaké útlocitné povahy). Nebo - důležité - jim to umožňuje vyjádřit jejich morální hodnoty a přesvědčení.

Chceme-li od někoho něco získat, musíme vycházet z jeho potřeb. Lidé rádi dávají peníze na :

- něco konkrétního a důležitého
- něco, co cítí, že je také jejich
- rádi (bohužel) vidí výsledky co nejdříve
- jsou potěšení, když jsou oceněni

caput, 8/21/2006

Vlastní výnosy

- Film – je obecně považován za soběstačnou/ziskovou oblast kultury
- Divadla – v ČR soběstačná v průměru z 29,8% v r. 2006
- Galerie, muzea a památníky jsou soběstačné v průměru z 17,7% v r. 2006
- Hudební soubory + hvězdárny a planetária + knihovny + památkové objekty + výstavní činnost – hospodaření není sledováno
- Periodický tisk - je obecně považován za soběstačnou/ziskovou oblast kultury

Snímek 13

---

j27

Čísla platí pro organizace zřizované MK, státními orgány, kraji a obcemi
noha, 9/3/2008

2. Tvorba cen

- Rozdíl tvorby cen na primárních a sekundárních trzích j5
j6
- Rozdíl tvorby cen u unikátů a opakovatelných kulturních statků j8

Snímek 14

---

j5 Poptávka po rohlících je jasně daná, u uměleckých děl a produkce to tak jasné není - nelze považovat za substituty
noha, 8/8/2008

j6 Naopak zde hraje roli okázalá spotřeba

Veblenův pojem

noha, 8/25/2008

j8 Unikáty - obchod s nimi je řízen poptávkou, která je funkcí příjmu, spadá pod trhy luxusního zboží (luxusní zboží - relikv merkantelismu v ekonomii)

Opakovatelné statky - výroba ve velkém - nadvládu amerických filmů můžeme vysvětlit také výrobou ve velkém, - velká nabídka i velká poptávka - velká země díky velkému trhu může snížit náklady nebo snížit ceny a získat tak konkurenční výhodu a větší tržní podíl na zahraničních trzích. Podobně v Bolywoodu

Tržní podíl pro domácí filmy - USA 92%, Německo 14%, UK 17% Francie 32%

Kapitola MOtion

noha, 8/29/2008

Ceny uměleckých děl určují:

- Fyzikální vlastnosti – velikost, užitý materiál, technika,
- Datum vytvoření
- Autor

j7

- Cenu mohou ovlivnit: - jména dřívějších vlastníků, zmínky v odborné literatuře, dobový vkus, místo prodeje

j9

j10

Snímek 15

---

j7

Změny v průběhu času

Quattrocento - ceny smlouvena pevně předem, závislých na nákladech výroby, specifika určena (ultramarín, pravé zlato, počet lidí, atd.

Ve Francii v období akademií od poloviny 17. stol. do konce 19. stol.) záležela cena na volbě námětu - nejdražší historické malby, neboť předpokládala poučenost autora a schopnost čerpat ze života), následovaly portréty, zátiší a nejlevnější byly krajiny.

Od konce 19. stol. se klíčovou pro tvorbu ceny stala signatura, resp. hodnota díla záležela na originalitě myšlenky umělce a signatura tuto originalitu garantovala

kresba je levnější než kvaš, který je levnější než olej nebo akrylové barvy, práce na papíře je levnější než práce na plátně či na dřevě.

Moderní umělci - když to na ně přišlo, vzali i pytel nebo prostěradlo - je obtížnější restaurovat nové autory než staré.

noha, 8/25/2008

j9

Dobový vkus - dnes letí impresionisté a postimpresionisté.

Umění není dobrá investice, jak zjistili i finanční instituce, je zde nízká návratnost, nízká likvidita, nedělitelnost, nezaměnitelnost a vysoké riziko. Akcie se obchodují často, umělecká díla jednou za několik desetiletí. U uměl. díla chybí dlouhodobá rovnovážná cena. Náklady držby jsou vysoké - pojištění, aukční poplatky, restaurování.

Nepřináší žádné dividendy, jen psychologický přínos.

Na druhou stranu, vlastník má na dané dílo monopol

noha, 8/28/2008

j10

V galeriích jsou ceny nižší než v aukcích.

Ceny na aukcích se ve stejných kategoriích liší - nejdraž je v New Yorku, pak je Londýn, pak je Paříž.

U trhu s uměním nelze hovořit o zákonu jedné ceny, ceny v aukci jsou velmi závislé na množství a kvalitě účastníků akce. Sothebies a Christies organizují své prodeje ve stejném čase a ve stejném městě, aby přilákali více kvalitních sběratelů. Každý prodej je unikátní v čase a prostoru.

noha, 8/28/2008

j16

Umělecká díla sbíraly elity společnosti již od babylonských dob, z nichž máme doklady o existenci aukcí, a tradice sběratelství byla i ve starověkém Římě. V středověku a renesanci přímá vazba objednatel - umělec, po roce 1700 populační exploze a rozvoj vzdělanosti vedla k rozšíření trhu s uměním, začal se rozvíjet mezinárodní obchod s uměním, změnil se způsob výroby (už od 17. stol výroba na sklad)

noha, 8/29/2008

Ceny umělecké produkce

- Nákladové oceňování
- Kontingenční oceňování – zjišťování individuální poptávky po neobchodovatelných statcích
  - WTA – ochota akceptovat j14
  - WTP - ochota platit

Snímek 16

---

j14

Obě metody spočívají v dotazníkovém šetření, kolik lidí byli ochotni zaplatit za kvalitativní či kvantitativní přírůstek určitého neobchodovatelného statku (možný také průzkum bojem - zvyšování vstupného)
Jak vysoký obnos byste byl ochoten zaplatit za (užívá se i ve zdravotnictví).

Ochota akceptovat - ceny, kterou je člověk ochoten přijmout jako náhradu za kvalitativní a kvantitativní snížení těchto statků. (tady problém, že nic nedostane)

Cílem je odhadnout poptávkovou křivku a velikost spotřebitelského přebytku. Dotazník obsahuje popis situace a otázku, nejlépe se seznamem možných částek či intervalů.

Vyhodou je nalezení neúžitné hodnoty, nevýhodou malá důvěryhodnost (papír snese vše).

Studie WTP ukázala, že v případě zavedení vstupného v durhamské katedrále by byl výnos stejný jako dnes, kdy jsou příspěvky dobrovolné. -
noha, 8/28/2008

3. Trh práce v oblasti kultury

- Specifika na straně nabídky práce
- Jak umělci maximalizují užitek?
  - Hledají optimální kombinaci peněžních a nepeněžních ^{j11}odměn _{j12} _{j13}
- Umělci mají preferenci tvorby
- Subvencování umělců vede ke zvýšení počtu umělců – viz holandská zkušenost ^{j19}
- Přebytek nabídky práce způsobují umělecké školy

j11

Přečíst A. Smithe - str 95-6

Racionálně se však nejedná o výhodné povolání - těžká příprava, malá úspěšnost na cestě k vrcholu, riskantní kariéra, krátkodobé kontrakty.

Umělci obtížně hledají podporu na trzích, proto byl odříve obvyklý patronát urizených, který dnes převzal stát. (zčásti Ne USA, UK)
noha, 8/28/2008

j12

Podle výzkumu z USA získá průměrný omělec s podobnou úrovní vzdělání a podobnou osobní charakteristikou jen o 10% menší příjem, než by obdržel v neumělecké profesi , celoživotní příjmy jsou nižší jen o 2,9%
noha, 8/28/2008

j13

Throsby porvedl výzkum, v němž zjistil, že pokud má umělec alternativu věnovat se placené činnosti umělecké a neumělecké, pak s rostoucím příjmem v neumělecké činnosti věnuje více času činnosti umělecké.
noha, 8/28/2008

j19

U umělců existuje něco, co se nazývá preference práce. Zatímco u běžných smrtelníků je křivka nabídky práce zahnutá, protože s rostoucím příjmem lidé začnou preferovat volný čas a méně pracují, u umělců to neplatí. Čím zajištěnější jsou, tím více se věnují umění. Běžně mají druhé zaměstnání, kterým si vydělávají na živopbytí, a na prostředky k tomu, aby se mohli věnovat tvůrčí činnosti. Pokud umělci dostávají podporu, přestanou se věnovat světskému zaměstnání a více se věnují umění. (Odměnou nejen peníze, ale i status, uznání - příjmy umělců jsou nižší než u jiných profesí, neboť vyměňují peníze za nepeněžní odměny.) (Smith str. 96) Chudoba umělců až ve dvacátém století a až v jeho 2. pol. Subvence neznamenají nárůst příjmů umělce, ale konec bokovkám a místo na trhu přebírá někdo jiný. Autor píše, že v okamžiku, kdy dostal grant, šli bokovk stranou, přestal dělat portréty a věnoval se tvorbě. Místo na trhu obsadil nově příchozí a počet výkionných umělců se tak zvětšil. Mikrohistorika dokázaná makro statistikou. V Nizozemí byly v průběhu 20. století dvě velké změny v počtu umělců. První se odehrála po roce 1949, kdy bylo stanoveno, že profesionální umělec, který nedosahuje určitého minimálního příjmu, může prodat svá díla místním úřadům výměnou za doplnění svého příjmu. Pokud díla splnila svá určitá, spíše nízká kvalitativní kritéria, úřady byly povinny vykoupit tento předmět. Mezi roky 1949 -83,. kdy systém fungoval, vzrostl počet umělců a také počet studentů uměleckých škol. Postupné rušení systému, který se stal příliš nákladý, v letech 1983-7 bylo sledováno poklesem studentů v uměleckých školách a v následujících letech se řada umělců začala věnovat jiné činnosti.Od roku 99 nový systém podpory, který opět přilákal více umělců, než se čekalo. Pro všechny umělce s nízkým příjmem je stanovena speciální dávka, pokud jsou schopni si získat nějaké peníze prodejem svých děl. Po prvním roce fungování se ukázalo že i toto schéma přitahuje více umělců, než se čekalo a počet umělců tak zase začal narůstat.

Vláda věří, že chudoba mezi umělci je špatná a musí být napravena. Moderní welfare stát se chce starat o každého, o každou skupinu obyvatelstva. Ekonomové hovoří o kompenzované a nekompenzované chudobě - pokud dobře informovaný umělec směňuje možný příjem za jiné odměny, jako soukromé uznání, věhlas či status, pak je finanční chudoba kompenzovaná. Vzhledem k možnostem jiných příjmů, umělci nejsou tedy nijak postihováni za svou činnost. Nekompenzovaná chudoba - kdyby umělci byli méně informováni než jiní profesionálové o šancích získat nepeněžní odměny, pak by chudoba byla skutečná. (Kdyby neexistovaly).

Odpočet daně při nákupu umění je jako podpora umění vhodnější než podpora umělců, neboť nezvyšuje počty.

Snímek 17 (pokračování)

Subvence jsou kontraproduktivní - zvedají počet umělců a tak zvedají i počet chudých umělců. Jedinou cestou je odrazovat mládež od umění a rušit subvence - jak radil už Adam Smith

noha, 9/3/2008

4. Kulturní politika

Jaký je vlastně „veřejný zájem“ na existenci (a podpoře) kultury?

- Společnost neexistuje. Existují jen jedinci. A úkolem jedince je vytvářet bohatství. Když ho vytvoří hodně, může se o jeho část podělit se svými bližními, kteří nebyli dost úspěšní. A to je vše.

X

- Společnost existuje a že již velice dávno vytvořila stát jako nástroj pro řešení zájmů a problémů společnosti. Tato skutečnost je pak dováděna ad absurdum.

Kulturní politika

- Záměr státu v oblasti kultury
- Stávající dokumenty, které ji v ČR upravují či deklarují:
  - "Kulturní politika: Funkce kultury, hlavní cíle a nástroje kulturní politiky" (2001 – 2005)
  - Koncepce účinnější podpory umění na léta 2007 – 2013

j28

Hlavní cíle kulturní politiky:

garantovat ochranu svobody tvorby umělců a tvůrců a vytvářet podmínky pro využívání této svobody,
vytvářet podmínky pro realizaci kulturních aktivit občanů zejména na základě občanského sdružování (spolčování),
vytvářet podmínky pro decentralizaci rozhodování v celém kulturním systému a pro přenášení rozhodovacích procesů,
garanci orgánů státní správy a jejich nezávislost i ekonomickou ("umělci rozhodují sami o sobě"),
garantovat rovnost přístupu občanů ke kulturnímu bohatství a usnadňovat tento přístup znevýhodněným společenským skupinám (menšiny, osoby se zdravotním postižením),
garantovat ochranu kulturního dědictví a podporovat péči o ně,
garantovat svobodný přístup občanů k informacím, podporovat výměnu informací uvnitř systému kultury, mezi systémem kultury a vnějším prostředím bez ohledu na jazykové a administrativní hranice,
podporovat výchovu a osvětu v systému tvorby i užívání kulturních statků,
brzdit negativní vlivy komercializace kultury.

noha, 9/4/2008

Nástroje kulturní politiky:

- **Legislativní**
    - definovat veřejné služby státu v oblasti kultury jako zákonné zmocnění (a stanovení povinnosti) státu zabezpečovat kulturní služby jako služby veřejně prospěšné;
    - tvorba právních norem zejména pro neziskový sektor v kultuře;
  - **Ekonomické**
    - Vytvářet předpoklady pro vícezdrojové financování kultury
  - **Institucionální**
    - Síť institucí, zejména v oblasti přístupu k informacím a v systému péče o kulturní dědictví
  - **Řídící**
    - konzistentní postoj orgánů státní správy v kultuře jako jeden ze základních předpokladů pro zachování rovného přístupu občanů ke kulturnímu bohatství;
  - **Metodické**
    - motivovat kulturní chování subjektů nezávislých na orgánech státní správy (krajů, obcí, církví, neziskových kulturních organizací).
-

5. Modely správy kultury:

- Objevují se od 60.- 70. let 20. století
- Vždy jde jen o vědomě redukovanou představu zkoumané reality.
- Měl abstrahovat od nedůležitých vlastností a naopak by měl zvýraznit vlastnosti, na které je daný výzkum zaměřen.
- Soustřeďují se na nalezení vztahů a procesů, které mají být neměnné i přes různá národní a kulturní specifika.

Dělení modelů dle Cummingse a Katze

- model s jedním centrálním orgánem, který zajišťuje veškerou kulturní politiku (Fr),
- model, kdy je odpovědnost rozložena mezi více ministerstev (It),
- model s kvazi-autonomní organizací (VB),
- manažerský (impresario) model (centrálně plánované ekonomiky).

Další možné dělení států je následující:

- státy s centralistickým systémem řízení (za jaké je možné považovat Francii či Itálii),
  - státy snažící se do kultury příliš nevměšovat (fungující na principu arm's length jako Irsko a Velká Británie),
  - státy přisuzující kultuře významnou sociální roli ve svém systému, typicky korporativistické skandinávské země, nebo na federalistické (spolkové) země jako Německo, Rakousko či Švýcarsko s velkou úlohou a pravomocemi regionálních vlád.
-

Hillman - Chartrandův model

- stát ulehčovatel (facilitator),
  - stát patron (patron),
  - stát architekt (architect),
  - stát konstruktér (engineer of the arts).
-

Relevance modelů kulturní správy

- V kontextu EU – všechny modely zastaralé
  - Ani jeden model nezachycuje trendy nastoupené v druhé polovině 80. let 20. století, např. decentralizaci a regionalizaci
  - Proti použití této typologie se vyjádřil v 90. letech Nor Per Mangset
  - Navrhl porovnávat země na příkladu rozdílu v dimenzích jednotlivých kulturních politik.
-

Základní dimenze pro porovnání dle

Mangseta:

- je rozhodování o kultuře a umění soustředěno do jednoho orgánu (ministerstvo), nebo je rozděleno mezi několik orgánů (ministerstev). Převažuje centrální nebo decentralizovaná správa?
- centrální orgán rozhoduje sám, nebo využívá nezávislých (expertních) poradních orgánů, pokud ano, jaké mají tyto orgány pravomoci?
- převažuje financování z veřejných nebo soukromých zdrojů?

Děkuji za pozornost

Obor kultury	VERE	oNO + NNO	ZISK	CELKEM
Audiovizuální díla	9 (9,1 %)	3 (3,1 %)	87 (87,9 %)	99 (100 %)
Divadla	49 (40,5 %)	34 (28,1%)	38 (31,4 %)	121 (100 %)
Galerie, muzea	333 (79,5 %)	37 (8,8 %)	49 (11,7 %)	419 (100 %)
Hudební soubory	14 (46,7 %)	9 (30,0 %)	7 (23,3 %)	30 (100 %)
Hvězdárny a planetária	33 (64,7 %)	10 (19,6 %)	8 (15,7 %)	51 (100 %)
Knihovny	5920 (100,0 %)	0 (0,0 %)	0 (0,0 %)	5920 (100 %)
Památkové objekty	185 (70,1 %)	34 (12,3 %)	45 (17,1 %)	264 (100 %)
Výstavní činnost v profesionálním výtvarném umění a architektuře	82 (25,8 %)	69 (21,7 %)	167 (52,5 %)	318 (100 %)
CELKEM	6625 (91,7 %)	196 (2,7 %)	401 (5,6 %)	7222

Intervence státu do kultury

- Kultura pohledem ekonomů
  - jde o proces, při kterém vznikají statky, jež spotřebou uspokojují něčí potřeby, a to vše v prostředí vzácnosti zdrojů.
- Část produkce odvětví kultury se tak směňuje na trhu jen na základě poptávky a nabídky, ale pouze u těch oborů kde to charakter kulturních statků dovoluje.
- Ostatní jsou, pro nezájem ze strany podnikatelských subjektů, z tržní směny vyloučeny – zasahuje stát.

Hodnota v kultuře

- Základem ekonomické hodnoty kulturních statků a produktů je jejich vzácnost a užitná hodnota.
- Velké obtíže jsou spojeny s hodnocením volně dostupných kulturních statků nebo kulturních služeb poskytovaných za neekvivalentní vstupné.
- Kulturní statky mají v očích veřejnosti totiž často vysokou hodnotu, ale zároveň minimální cenu. Jednou z příčin tohoto stavu je fakt, že snad v žádné jiné oblasti ekonomiky neexistuje tak intenzivní konkurence mezi současnými produkty a statky vytvořenými v minulosti jako v odvětví kultury (kvalita x komerce)

Rásky a Perez podobně uvádí:

- „Přestože je podrobná analýza kulturních politik a souvisejících administrativních struktur evropských států bez jednotné typologie nemožná, je také nutné podotknout, že se vzory (great European Paradigms) kulturní správy vzájemně velmi přiblížily. Staly se méně různorodými, více uniformní a již dlouho neexistují ve své původní ryzí (modelové) podobě. Jednotlivé typické vlastnosti jednoho modelu byly implementovány do jiného a změny jsou i opačným směrem.“

Dosavadní vývoj v oblasti kultury:

- Před rokem 1989:
    - efektivní rozvoj v duchu primárních cílů a funkcí oblasti kultury (a masmédií) byl znemožněn převahou státního monopolu vlastnického, kompetenčního a rozhodovacího, neexistencí pluralitních forem kulturní produkce a uspokojování kulturních potřeb obyvatelstva, strnulostí státního managementu v těchto sférách,
    - upřednostňoval se ideologický a politický význam uspokojování kulturních potřeb,
    - odvětví kultury bylo zařazeno do tzv. nevýrobní sféry, kulturní instituce nebyly motivovány k efektivnějšímu chování, což vedlo k absolutnímu nezájmu o zlepšení vlastních hospodářských výsledků;
-

Dosavadní vývoj v oblasti kultury:

- Po roce 1989:
    - v důsledku toho, že bývalé ekonomické systémy působící v kultuře byly neadaptabilní na změny ekonomického prostředí, objevil se pokles výkonnosti, v horším případě úplné zhroucení některých kulturních institucí,
    - v důsledku cenové liberalizace vzrostly neinvestiční výdaje - zvýšení cen nájemného, energie a paliv, nedostatek peněz na obnovy a rekonstrukce kulturních objektů,
    - zvýšil se nedostatek finančních prostředků v kultuře, a to působením některých vnějších vlivů - např. zpřísněním výdajové politiky státního rozpočtu, zavedením povinnosti odpisů pro příspěvkové organizace, počáteční pokles návštěvnosti kulturních zařízení, apod.
-

Bílá kniha ministra Pavla Tigrida:

- Výše dotací ze státního rozpočtu na kulturu by se v ČR měla pohybovat kolem 1 % (v období od 1990 - 1999 se tato výše pohybovala ve výši 0,8 %, přičemž v této položce nejsou podchyceny výdaje obcí do oblasti kultury).
- Základní orientace kulturní politiky by měla směřovat k liberálnímu, případně smíšenému typu (jako je tomu ve Švédsku, ve Velké Británii, v Dánsku nebo v Maďarsku).
- Prioritou kulturní politiky by měly být i nadále památková péče, národní kulturní instituce (ale omezit jejich dnešní počet), knihovny, při zachování kulturní identity, decentralizace a podpory místních iniciativ.
- Zaměření kulturní politiky by mělo být „převážně doporučující“, které se opírá o realizaci jednotlivých programů.

-
- V rámci typů centrálních institucí státu odpovědných za realizaci kulturní politiky se doporučuje prostudovat systém britský, v němž existuje odedávna ministerstvo pro kulturní dědictví, a pak několik „uměleckých rad“
  - Z typů vnitřního uspořádání ministerstva či jiného úřadu bude nejvýhodnější oborové uspořádání ministerstva či jiných úřadů.
  - Ze způsobů financování je nejlépe vyhovující smíšený způsob financování, tedy částečně teritoriální a z části prostřednictvím nestátních organizací. Upozorňuje se na to, že podíl sponzorství na podpoře kultury je v evropských zemích vesměs nízký, činí 1 - 4 %.
  - Z typů vztahů vlády (a státu) vůči kultuře a umění se podle vzoru Velké Británie doporučuje tzv. úloha *p a t r o n a* .
-

Koncepce účinnější podpory umění 2007 – 2013

- posílení prezentace českého umění v zahraničí a mezinárodní spolupráce,
  - zachování a rozvoji umělecké různorodosti s důrazem na podporu kreativity a s ohledem na vyvažování vlivů konzumní společnosti,
  - zajištění dostupnosti umění pro občana (rovný přístup),
  - posilování infrastruktury včetně investiční podpory kulturních institucí.
  - Pracuje se SWOT analýzou.
-

Strategie hospodářského růstu

- Využití daňových asignací pro získání finančních zdrojů na záchranu architektonického dědictví (jen 1 % u FO)
- Kultura chápána pouze jako kulturní dědictví, navíc jen ve smyslu ochrany, nikoliv obnovy či utváření kulturního dědictví/bohatství.
- Tato strategie nezahrnuje pojem „kulturní turistika“

Národní program přípravy na stárnutí (2003-2007)

- podpora kulturních aktivit zdravotně postižených občanů,
- podpora neprofesionálních uměleckých aktivit,
- ochrana tradiční lidové kultury a podpora tradičních lidových uměleckých řemesel.

V dalších dotačních programech je téma obsaženo v obecném zaměření na celoživotní vzdělávání:

- podpora kulturních aktivit příslušníků národnostních menšin žijících v ČR,
- podpora zájmových kulturních aktivit.

Kulturně politické priority sjednocující se Evropy

- přispívat k rozvoji kultury členských států při respektování jejich národní a regionální rozdílnosti, a to s přihlédnutím ke společnému kulturnímu dědictví,
- povzbuzovat současnou kulturní tvorbu,
- podporovat kulturní spolupráci na principu osobních kontaktů, cirkulace děl a využití moderních komunikačních technologií,
- intervenovat ve prospěch lepšího poznání kultury, její difúze a historie evropských národů,
- uchování a ochrana kulturního dědictví evropského významu,
- nekomerční kulturní výměny umělecké tvorby,
- kulturní spolupráce s třetími zeměmi a kompetentními mezinárodními organizacemi, zejména s Radou Evropy.

Konkrétní projev – program CULTURE 2000 (prodloužen do roku 2013)

■ Cíle programu:

- posilovat nadnárodní mobilitu kulturních činitelů,
- podporovat nadnárodní pohyb kulturních a uměleckých děl a produktů,
- podporovat dialog mezi kulturami.

■ Cílů má program dosáhnout:

- podporou pro kulturní akce (projekty víceleté spolupráce; opatření týkající se spolupráce; zvláštní akce), podporou pro subjekty působící v oblasti kultury na evropské úrovni,
  - podporou analytických prací, shromažďování a šíření informací a činností zaměřených na maximalizaci účinku projektů v oblasti evropské kulturní spolupráce a rozvoje evropské kulturní politiky
-

Veřejné služby v kultuře

- V zákoně č. 203/2006 Sb., o některých druzích podpory kultury a změně některých souvisejících zákonů jsou v § 2 vymezeny **veřejné kulturní služby** jako
- služby spočívající ve zpřístupňování umělecké tvorby a kulturních dědictví veřejnosti a v získávání, zpracování, ochraně, uchovávání a zpřístupňování informací, které slouží k uspokojování kulturních, kulturně výchovných nebo kulturně vzdělávacích potřeb veřejnosti. V § 3 téhož zákona se pak konstatuje, že MK může pro potřeby podpory kultury a k zajištění poskytování veřejných kulturních služeb zřídit státní příspěvkovou organizaci.

Veřejné služby v kultuře

- **Výčet veřejných služeb v oblasti kultury** spadající pod resort Ministerstva kultury lze nalézt v příloze věcného záměru zákona o standardizaci vybraných veřejných služeb, kde z celkového počtu 390 veřejných služeb patří pod resort MK 88 veřejných služeb, tedy cca 23% z celku
- Viz www.mkcr.cz

Základní rozdělení věcných veřejných služeb

- je dle Strategie podpory dostupnosti a kvality veřejných služeb následující:
    - profesionální umění,
    - neprofesionální umění,
    - knihovny,
    - muzea, galerie,
    - památková péče, kulturní dědictví,
    - regionální a národnostní kultura,
    - církve.
-

poskytovatel		Audio vizuální díla	Dívala	Galerie, muzea a ...	Hudební soubory	Hvězdárny a planetária	Knihovny	Památk. obj.	Výstavní č. prof. VU a Ar
VERE	Příspěvkové organizace obcí a měst	---	2	208	10	20	5905	71	81
	Příspěvkové organizace kraje	---	40	94	1	13	13		
	Příspěvkové organizace státu (nejen MK)	9	7	31	2	---	2	114	1
	Veřejnoprávní instituce	---	---	---	1	---	---	---	---
NO	Veřejná vysoká škola	---	---	---	---	1	---	---	6
	Nadace a nad. fondy	---	2		---	---	---	---	10
NNO	Občanská sdružení	1	28	37	6	8	---	3	32
	Obecně prospěšné společnosti	2	4		3	1	---	3	15
	Církev a účelová zařízení církví	---	---	---	---	---	---	28	6
Zisk	Obchodní společnosti v soukromém vlastnictví	65	12	49	2	---	---	45	61
	Podnikatelské subjekty – fyzické osoby	22	26		5	---	---		106
	Soukromé fyzické osoby	---	---		---	8	---		---

Poskytovatelé služeb v kultuře dle jednotlivých oborů (sledováno NIPOS):

- audiovizuální díla,
- divadla,
- galerie (muzea výtvarných umění), muzea a památníky,
- hudební soubory,
- hvězdárny, planetária a astronomické pozorovatelny,
- knihovny,
- neperiodické publikace,
- památkové objekty,
- periodický tisk,
- výstavní činnost v oblasti profesionálního výtvarného umění a architektury.

Úloha státu:

- Ze Strategie podpory dostupnosti a kvality veřejných služeb (zpracovanou MV, vládou přijatá 1. září 2004) je Ministerstvo kultury garantem 3 veřejných služeb, které je snaha standardizovat (viz dále):
    - ochrana sbírek muzejní povahy,
    - knihovnické a informační služby a
    - ochrana kulturního dědictví.
  - Dále:
    - Správa státních PO, CNS a státních fondů
-

Standardizace kulturních služeb

- Původně 3 služby
    - ochrana sbírek muzejní povahy,
    - knihovnické a informační služby a
    - ochrana kulturního dědictví.
  - Pak 2
    - zpřístupnění muzejních a výtvarných sbírek
    - knihovní a informační služby
  - Nakonec jedna
    - využívání a zpřístupňování sbírek muzejní povahy
  - Vláda schválila další 2
    - výchovné a vzdělávací služby pro studijní a vědecké účely,
    - vědecká a studijní činnost – výzkum sběratelského prostředí a výzkum sbírkových předmětů.
-

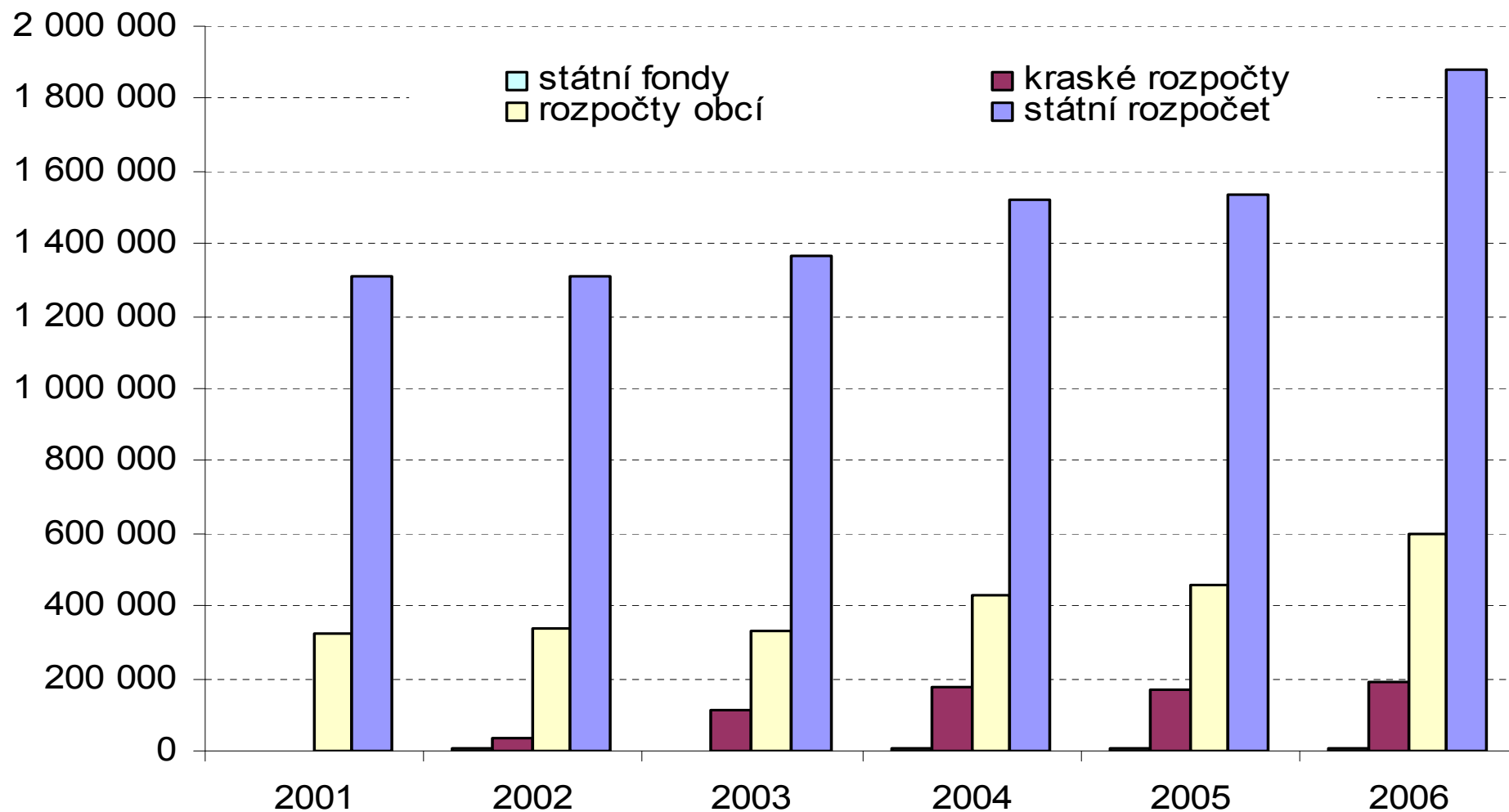
Návrh standardu-parametr muzejní sbírky:

- Nejméně 1 stálá expozice (dlouhodobá výstava) čerpající ze sbírek muzea, na ploše nejméně 200 čtverečních metrů, celoročně přístupná návštěvníkům, a to nejméně 4 dny v týdnu, z toho alespoň jeden den pracovního volna nebo pracovního klidu.
- Uspořádání minimálně 2 krátkodobých výstav ročně, jejichž celková doba trvání je minimálně 8 týdnů a alespoň jedna z nich čerpá ze sbírek muzea, přístupné návštěvníkům minimálně po 4 dny v týdnu, a to alespoň jeden den pracovního volna nebo pracovního klidu.
- Uspořádání minimálně 10 muzejních programů ročně, z nichž nejméně 5 se váže ke sbírkám muzea, případně k výsledkům vědeckovýzkumné činnosti muzea, přístupných široké veřejnosti.
- Vydání alespoň 5 publikací ročně (periodikum, sborník, katalog, průvodce, plakát, leták, příležitostný tisk, kompaktní disky, webovské stránky apod.), které jsou určeny pro nejširší veřejnost.
- Pravidelné poskytování informací o vývoji přírody nebo dějinách společnosti v regionech zájemcům a zpracovávání odborných expertíz na vyžádání. Poskytování poradenských služeb k přírodě či dějinám společnosti regionů na vyžádání.

Návrh standardu-parametr sbírky výtvarného umění:

- Nejméně 1 stálá expozice (dlouhodobá výstava) čerpající ze sbírek muzea či galerie, na ploše nejméně 100 čtverečních metrů, celoročně přístupná návštěvníkům, a to nejméně 4 dny v týdnu, z toho alespoň jeden den pracovního volna nebo pracovního klidu.
- Uspořádání minimálně 4 krátkodobých výstav ročně, jejichž celková doba trvání je minimálně 16 týdnů, přístupné návštěvníkům minimálně po 4 dny v týdnu, a to alespoň jeden den pracovního volna nebo pracovního klidu.
- Uspořádání minimálně 5 muzejních programů ročně, z nichž nejméně 1 se váže ke sbírkám galerie, případně k výsledkům vědeckovýzkumné činnosti galerie, přístupných široké veřejnosti.
- Vydání alespoň 5 publikací ročně (periodikum, sborník, katalog, průvodce, plakát, leták, příležitostný tisk, kompaktní disky, webovské stránky apod.), které jsou určeny pro nejširší veřejnost.

Vývoj finančních prostředků na oblast kultury z veřejných rozpočtů poskytnutých skupině NNO (v tis. Kč)

Vývoj finančních prostředků plynoucích do oblasti kultury (v tis. Kč,) a struktura podle příjemců

